

๔๘. วิกฤตศรัทธาแก้ได้ด้วยการพึ่งตนเอง

The Faith Crises Mended and Rely on Oneself

ขอน้อมแด่พระผู้มีพระภาคอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าพระองค์นั้น

In Honor of the Blessed One of the Fully Enlightened One

By Nithee Siripat – Siripat.com and Academiae Network. 2016

ความสำคัญของบทความ

ความศรัทธาปสาทะอย่างแรงกล้าในพระศาสนานั้น เป็นจุดเริ่มอันเป็นนิมิตหมายอันดี แต่ต้องประกอบด้วยการพิจารณาไตร่ตรองด้วยปัญญาและเหตุผล ว่าพฤติกรรมและแนวคิดดังกล่าว นั้น เป็นประโยชน์อย่างแท้จริงกับตน ไม่ใช่ไปเชื่ออย่างหลงใหลมกมายไม่มีเหตุผล อย่างเช่น เชื่อเรื่องทำบุญ “แบบหลงบุญ” ไม่ประกอบด้วยปัญญาและเหตุผล ข่อมสร้างวิบากผลกรรมเป็นความเดือดร้อนให้แก่ตน เพราะความคิดมักได้อันไม่ควรจะเป็นเพราะลำเอียงด้วยความโลภ เป็นต้น บางคนเข้าวัดทำบุญหรือไปเจริญธรรมในสำนักปฏิบัติธรรมต่างๆ อยู่บ่อยนั้น ก็ไม่เกิดประโยชน์ต่อเนื้อหนังนำไปสู่ปัญญาอันยิ่งได้ เพราะไม่คิดไตร่ตรองอย่างละเอียดลึกซึ้งถึงผลที่จะตามมาอย่างแท้จริง เรียกว่า “ความประมาทปัญญา-การละเลยใช้ปัญญา” แถมไม่ใช่เหตุผลอย่างถูกวิธีอีกด้วย [โยนิโสมนสิการ-อิทัปปัจจยตา] คือ เสียทั้งเงินและทั้งล่อง ไม่ได้ดีอะไรเลย เพราะความหลงอย่างเสียดสี ประการสำคัญนั้น มักเป็นคนเอาดีใส่ตัว เอาชั่วให้คนอื่น ก็ยิ่งไปกันใหญ่มีแต่ปัญหาเกิดขึ้นไม่สิ้นสุด แล้วคิดน้อยอกน้อยใจกับ **ความล้มเหลว-ความฉิบหาย-ความหายนะ** ที่อุบัติขึ้นกับตนว่า ไม่ยุติธรรมทั้งที่ได้ทำกุศลผลบุญ ไปแล้ว เมื่อผจญกับสภาวะตกต่ำทางจิตใจเช่นนี้บ่อยๆ ก็มีความท้อแท้เหนื่อยใจที่จะทำความดีทั้งหลาย เพราะคิดว่าไม่ส่งผลวิบากตามบุญที่ตนทำ ก็นานๆ เข้าก็กลายเป็น “**วิกฤตศรัทธา**” ในพระศาสนาอย่างไม่คาดคิด มีแต่ความขัดเคืองแค้นใจ [อรติ-ปฏิฆะ] และยังเกิดอาการเสียขวัญกำลังใจในการพอกพูนกุศลบุญบารมีอันควรจะเป็นได้ เพราะฉะนั้น เมื่ออาการดังกล่าวเกิดขึ้นกับตนเอง ก็ให้พึงคิดระลึกถึงการพึ่งพาตนเองในกิจการงานต่างๆ ให้เป็นมั่นเหมาะควรแก่ธรรม ค้นหาสาเหตุแห่งความล้มเหลวตามสภาวะการณ์ตามเป็นจริง เพื่อหาข้อสรุป และนำมาประยุกต์คัดแปลงปรับปรุงใหม่ให้ดีขึ้นตามลำดับ.

บทความที่ ๔๘ ประจำปี ๒๕๕๕ – วิกฤตศรัทธาแก้ได้ด้วยกาที่่ตนเอง

เมื่อใดก็ตามที่บุคคลเผชิญกับภาวะความเสื่อมศรัทธาในระหว่างเจริญภาวนานั้น ก็ต้องใช้ปัญญาและเหตุผลเข้าไปพิจารณาไตร่ตรองปัญหานั้นๆ อย่างละเอียดลึกซึ้ง ถึงผลกระทบที่จะตามมาภายหลังจากเหตุการณ์นั้นๆ ซึ่งเป็นกระบวนการคิดตาม “หลักอทั่ป้ปัจจัยตา” อันเกี่ยวกับ “ปัจจัยธรรม” ทั้งหลายที่มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน กล่าวอีกนัยหนึ่ง ก็ให้กำหนดรู้ (๑) สาเหตุของทุกข์–อนุโลมปฏิจอสุมุบาท อันเป็นแนวความคิดฝ่ายสมุทธาร และ (๒) การดับเหตุแห่งทุกข์–ปฏิโลมปฏิจอสุมุบาท อันเป็นแนวความคิดฝ่ายนิโรธวาร อย่างเช่น เมื่อรู้ประจักษ์แจ้งว่า (๑) อวิชชานั้น เป็นเหตุให้เกิดทุกข์ และ (๒) ถ้าจะดับทุกข์ ก็ให้ดับที่ตัวอวิชชา นั้นเอง คำว่า “ทุกข์” เกิดขึ้นในกองสังกิเลสแห่งวิญญะ ได้แก่ อวิชชา–ตัณหา–อุปาทาน ทำให้เกิด “สังขาร” กับ “กรรมภพ” แล้วตามด้วย อุปัตติภพ–ชาติ–ชรามณะ–โสกะ–ปริเทวะ–ทุกข์–โทมนัส–อุปายาส เป็นธรรมดา [ไม่มีข้อยกเว้นในสังขตธรรมที่จัดปรุงแต่งขึ้น] ดังนั้น “ทุกข์” จึงเกิดขึ้นจากกิเลสตัณหาอันเป็นเจตนา [อกิสังขาร] ในการปรุงแต่งกรรม [ทำ–พูด–คิด] อันเป็นสภาวะธรรมที่บ่งบอกความเห็นหรือทัศนคติความเชื่อถือผิดแห่งโลกิยธรรมทั้งปวง นั่นคือ คุณภาพชีวิตหรือระดับจิต [ภูมิ ๓๑] ความเห็นถือผิดแห่งมิจฉาทิฏฐินั้น นำชีวิตไปสู่ความเดือดร้อนเวทนาทั้งกายและใจ [วิปฏิสาร] แล้วไปพาลพระพาลเจ้าเพราะขาดสติที่่ตั้งมั่นเป็นสมาธิที่่บริสุทธิ์ จึงไม่เห็นสภาวะธรรมที่่ปรากฏตามเป็นจริง เมื่อจิตยังสกปรกไม่สะอาดบริสุทธิ์จากกิเลสนิวรณ์ทั้งหลาย โอกาสจะเข้าถึง “ปัญญาเห็นธรรม–ดวงตาเห็นธรรม–ธรรมจักขุ” นั้น ย่อเป็นไปไ้ยาก นำไปสู่การบั่นทอนพลังแห่งศรัทธาในการทำมาดี ไม่เชื่อในพระธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้า แต่กลับไปเชื่อสิ่งอันเป็นจิตติบๆ ฟันจิตตสันดานของตนเอง [ทิฏฐิ] ซึ่งประกอบด้วยกิเลสอย่างละเอียด ได้แก่ อวิชชา–ตัณหา–อุปาทาน [กิเลสวิญญ์] แล้วสร้างกรรมที่่ตามด้วยวิบากแห่งกรรมนั้นๆ ที่่เกิดขึ้นไม่สิ้นสุด อยู่อย่างสุกๆ ดิบๆ หมุนเวียนอยู่ในสังสารจักร ซึ่งเป็นอาการของปัญญามีคอบอดสนธิ ตามแบบฉบับของปูลุชหรือชนผู้หลงทิศ นอกจากนั้น กรรมทั้งหลายที่่เกิดขึ้นนั้น ย่อมนำไปสู่ความประมาทในชีวิต และความประมาทในพระรัตนตรัย อันเป็นที่่พึ่งแห่งชีวิต ความวินาศพิบหายของชีวิตจึงบังเกิดขึ้นตามมา คือ “ความไม่รู้จริง–อวิชชา” พร้อมด้วย “ความไม่เชื่อแห่งศรัทธาปสาทะ” [เสื่อมศรัทธ–อัสถา] เรียกว่า “อโยนิโสมนสิการ” [Nescience] มองไม่เห็นหลักกรรม “ปฏิจอสุมุบาท–อทั่ป้ปัจจัยตา” จึงเกิดวิกฤตศรัทธาในธรรมทั้งหลาย ได้แก่ (๑) กฎแห่งกรรม (๒) ผลวิบากแห่งกรรม (๓) กัมมัตสกดา (๔) ตถาคตสัมโพธิญาณ สรุปร่างๆ “ไม่เชื่อเรื่องการสร้างบุญบารมี” และ “เรื่องนิพพาน” จึงขออนุญาตดำเนินชีวิตแข่งกับหมากับแมวคิดว่า *สบายกว่ากันเยอะเลย* ไม่เหน้อยกายและใจ กล่าวคือ มีอาการเสื่อมถึงไม่ศรัทธาใน “การที่่ตนเอง” [อัตตนาละ] นั่นคือ ไม่ยอมเชื่อในปัญญาของตนเองว่าดี แต่กลับไปเอาความสำเร็จของคนอื่นมาอ้าง แถมยังคิดว่า ตนเองก็จะเป็นเช่นนั้นอีกต่างหาก [เริ่มเสียดิพันเพื่อน] ฉะนั้น ความเสื่อมศรัทธาทั้ง ๔ อย่าง ข้างต้นนั้น ย่อมเป็นสัญญาณบ่งบองถึง *ความวิปลาวิปริต–อคติลำเอียง–ความวิบัติเสียหาย* กำลังเกิดขึ้นกับตนเอง ยังคิดเอาจุมกคนอื่นมาหาใจแทน ยังไม่ยอมเข้าใจ คำว่า “ตนเป็นที่่พึ่งแห่งตน” ดีพอเพราะขาดปัญญา ความสำเร็จในชีวิตจึงบังเกิดขึ้นไ้ยากเหมือนกัน องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรง

แสดงพุทธคุณใน “ความเป็นแห่งอัตตนาละ” ได้เป็นอย่างดี คือ “การพึ่งตนเองได้” ซึ่งพุทธศาสนิกทั้งหลาย พึงยึดถือเป็นตัวอย่างที่ดีแก่ตน นั่นคือ การสร้างความเชื่อมั่นในกำลังอำนาจของตนว่า จะประกอบกิจอันใด ย่อมเกิดผลสำเร็จได้จริงเสมอ จึงไม่เกิดความนึกคิดที่ทอดถอย ที่จะยอมแพ้ต่ออุปสรรคใดๆ ดังลัทธินอก พระพุทธศาสนาเชื่อ ได้แก่ (๑) ลัทธิกรรมเก่า (๒) ลัทธิพระเป็นเจ้า (๓) ลัทธิเสียงโชค ความไม่ศึกษาค้นคว้า พระไตรปิฎกอย่างแท้จริง และความไม่รู้อย่างแตกฉานลึกซึ้งในหมวดหลักธรรมทั้งหลายนั้น ย่อมนำความ เสื่อมศรัทธาปสาทะมาสู่ตน คิดแต่จะไปพึ่งคนอื่นมากกว่าตนเอง เลยเป็นเหตุให้เกิดความประมาทต่อพระ รัตนตรัย อันเป็นจุดล้มสลายในพระธรรมวินัยนี้ ไม่สามารถแสดงอรรถาธิบายพระธรรมได้อย่างถูกต้อง ยังคง เป็น “ชนผู้หลงทิศ” แบบงงงวยต่อไปในแดนสังสารวัฏฏ์ พอฟังธรรมคราวใด ก็ดูเหมือนว่าจะเข้าใจไปเสีย หมก รั้งแล้วไม่ยอมฟังเทศน์ฟังธรรมนั้น คือ รู้แล้วแต่ไม่ลงมือทำ จึงไม่เกิดมรรคผลนิพพานได้ ก็เท่ากับยัง ไม่รู้แจ้งเห็นจริงอยู่ นั่นเอง ยังอยู่ในภาคทฤษฎี ยังไม่เกิดผลในภาคปฏิบัติ ธรรมยังไม่สมกันทั้งสองฝ่าย อาจ ฟันเพื่อนด้วยเสียสติได้ ก็อัตรายเช่นกัน อาจไปหาศรัทธาโพธิ์ที่อุบลราชธานีได้ เพราะเรียนมากจน “ธรรม แดก-ตะบะแตก” กระจุกกระจายไร้ทิศทาง ฉะนั้น บุคคลที่เชื่อเรื่อง *กรรม-วิบาก-กรรมของสัตว์* และ *ความ ครั้รู้ของพระพุทธเจ้า* ได้นั้น ต้องเป็นปัญญาญาณในระดับ “ทิพพจักขุญาณ-จตุปปาตญาณ” แต่ในความ เป็นจริงนั้น ก็อ่านคั่นคว้าในหลักปฏิจจสมุขปาทาให้เข้าใจอย่างถ่องแท้ [สุตมยปัญญา] ก็เป็นอีกทางเลือก หนึ่ง ก่อนไปเจริญธรรมในวิปัสสนาภูมิในภายหลัง [ภาวนามยปัญญา] ก็ไม่มีใครว่าอะไรหรอก ก็ทำได้ ไม่ บาปด้วย การสร้างพลังขวัญกำลังใจให้เกิดขึ้นในตนเองนั้น คือ *เคล็ดลับแห่งความสำเร็จในการทำงานทุกอย่าง* เพราะทำให้ต่อสู้กับอุปสรรคทุกอย่างและมีชัยชนะได้ด้วย ซึ่งเป็นสภาวะแห่งจิตที่ประกอบด้วย “ปัญญา- ขันติ-วิริยะ” อยู่ตลอดเวลา ไม่หนึ่งานที่กำลังทำอยู่ ความสำเร็จจึงเกิดขึ้นได้ เพราะนึกคิดอยู่เสมอว่า “ทำได้” และ “ก็ทำได้จริงๆ” แต่อย่างไรก็ตาม ถึงแม้เส้นทางปฏิบัติธรรมจะไม่ราบรื่นสะดวกสบาย ต้องเผชิญกับ ปัญหาลูกอุปสรรคต่างๆ ประการ ก็ตาม ก็จะได้ด้วยสมาธิและปัญญาพร้อมด้วยศีล [ไตรสิกขา-สิกขา ๓] ที่ ถือปฏิบัติด้วย “อริยมรรคมีองค์ ๘” ไม่ว่าจะปัญหาทางโลกียธรรมหรือโลกุตตรธรรมก็ตาม พลังธรรม กับพลังกายย่อมชนะอุปสรรคได้จริง ขอให้ตั้งใจตั้งมั่นและลงมือทำจริงสม่ำเสมอให้บริบูรณ์สมบูรณ์ มี เป้าหมายชัดเจน เห็นผลได้ทันที ใครจะมาพูดอย่างไรก็จะไม่เชื่อง่ายๆ ต้องมีสติสัมปชัญญะไตร่ตรอง เรื่องราวครบถ้วนอย่างถูกวิธีเสมอ [โยนิโสมนสิการ] พึงมองเห็นประโยชน์อย่างแท้จริงที่เกิดขึ้นกับตน แล้ว ค่อยเชื่อและลงมือปฏิบัติตาม คือ “คิดก่อนทำ” ปัญหาอุปสรรคทั้งหลายก็จะเบาบางลงไปเอง โดยอาศัย “ความเป็นอัตตนาละ-ความพึ่งตนเองได้” และอานิสงส์ประโยชน์อย่างแท้จริงที่ตามมา คือ ไม่เสื่อมศรัทธา ในพระธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้า เกิดความเชื่อมั่นในตนด้วย *อธิโมกข์-ศรัทธาอย่างแรงกล้า* และ *อุปัฏ ฐาน-สติคมชัด* ย่อมสามารถดำเนินชีวิตโดยธรรม สามารถเข้าถึงกระแสแห่งอริยมรรคได้ โดยปราศจาก ความลังเลสงสัยใดๆ ทั้งสิ้น.

